

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση Σ.Γ.

Κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 62459/09)

Απόφαση

Στρασβούργο, 2 Μαΐου 2013

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Σ.Γ. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) συνεδρίασε σε Επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση:

Elisabeth Steiner, Πρόεδρο,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Ksenija Turkovic, Δικαστές,

Και με την σύμπραξη του Αναπληρωτή Γραμματέα André Wampach,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 9 Απριλίου 2013,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από την προσφυγή υπ'αρ. 62459/09 που κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ο Έλληνας πολίτης, κ. Σ.Γ. («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο, στις 29 Οκτωβρίου 2009 κατ' εφαρμογή του άρθρου 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»). Εν τω μεταξύ, ο προσφεύγων πέθανε και η μητέρα του, κα Δ.Γ., εξέφρασε την επιθυμία να συνεχίσει την δίκη.

2. Η μητέρα του προσφεύγοντος εκπροσωπείται από τον Τ. Ξυνό, συνταξιούχο δικηγόρο της Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εκπροσώπους της, την κα Γ.Κοττά και τον κο Ι. Μπακόπουλο, Δικαστικούς Αντιπροσώπους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση στις 19 Νοεμβρίου 2010.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1974 και κατοικεί στην Μαγούλα Καρδίτσας.

5. Στις 20 Οκτωβρίου 1999, ο προσφεύγων, άνεργος και ανάπηρος, κατέθεσε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης αγωγή κατά του Δημοσίου για την ανεπαρκή συντήρηση και σηματοδότηση μιας επαρχιακής οδού, που είχε ως συνέπεια να υποστεί στις 19 Οκτωβρίου 1994 ένα σοβαρό αυτοκινητικό δυστύχημα που τον άφησε παραπληγικό. Το δυστύχημα συνέβη ενώ εκτελούσε την στρατιωτική του θητεία και η αναπηρία του ήταν μη αναστρέψιμη.
6. Με προδικαστική απόφαση της 29^{ης} Δεκεμβρίου 2000 (που κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 30 Ιανουαρίου 2001), το Διοικητικό Πρωτοδικείο διέταξε συμπληρωματική έρευνα. Στις 21 Μαρτίου 2001, ο προσφεύγων προσκόμισε τις συμπληρωματικές αποδείξεις που του ζητήθηκαν και κατέθεσε αίτηση για να εξεταστεί η υπόθεσή του κατά προτεραιότητα.
7. Στις 31 Οκτωβρίου 2001, το Διοικητικό Πρωτοδικείο εξέδωσε νέα προδικαστική απόφαση, με την οποία διέταξε νέες συμπληρωματικές αποδείξεις.
8. Με απόφαση της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2003 (που κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 5 Ιουλίου 2003), το Διοικητικό Πρωτοδικείο δίκαιωσε τον προσφεύγοντα. Ειδικότερα, καταδίκασε το Δημόσιο να καταβάλει στον προσφεύγοντα το ποσό των 23.251,87€ καθώς και τα ακόλουθα ποσά στην αρχή κάθε μήνα: 225,97€ από την 1^η Μαρτίου ως τις 31 Δεκεμβρίου 2003, 228,90€ από την 1^η Ιανουαρίου ως τις 31 Δεκεμβρίου 2004 και 231,84€ από την 1^η Ιανουαρίου ως τις 31 Δεκεμβρίου 2005.
9. Στις 14 Νοεμβρίου 2003, το Δημόσιο άσκησε έφεση κατά της απόφασης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης. Στις 21 Ιανουαρίου 2004, ο προσφεύγων ζήτησε να εκδικαστεί η υπόθεσή του κατά προτεραιότητα.
10. Με απόφαση της 22ας Αυγούστου 2005 (που κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 10 Φεβρουαρίου 2006), το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε την έφεση του Δημοσίου.
11. Στις 3 Απριλίου 2006, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2006, ο προσφεύγων ζήτησε για άλλη μια φορά να εκδικαστεί κατά προτεραιότητα η υπόθεσή του. Υπογράμμισε ότι είχαν ήδη περάσει επτά έτη από την έναρξη της διαδικασίας και ότι αυτός και η οικογένειά του αντιμετώπιζαν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, αφού ήταν φτωχός και ανίκανος για εργασία.

12. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 26 Φεβρουαρίου 2007. Ωστόσο, αναβλήθηκε αυτεπαγγέλτως για τις 24 Ιουλίου και 19 Δεκεμβρίου 2007, για τις 2 Ιουνίου και 15 Δεκεμβρίου 2008, 25 Μαΐου και 14 Δεκεμβρίου 2009.

13. Εν τω μεταξύ, το Κράτος τροποποίησε με το Νόμο 3659/2008 (άρθρο 37), το άρθρο 285 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και κατάργησε, στην διοικητική διαδικασία, το ανασταλτικό αποτέλεσμα των δικαστικών αποφάσεων, έως ότου γίνουν αμετάκλητες (βλ. κατωτέρω παρ. 16).

14. Στις 23 Φεβρουαρίου 2009, ο προσφεύγων, επικαλούμενος το άρθρο 37 του Νόμου 3659/2008, προσέφυγε στην Τριμελή Επιτροπή του Συμβουλίου της Επικρατείας παραπονούμενος για την άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί με μία οριστική δικαστική απόφαση. Η δικάσιμος ορίστηκε για την 5^η Νοεμβρίου 2009. Ο προσφεύγων δεν προσκομίζει πληροφορίες σχετικά με την τύχη της αίτησής αυτής.

15. Την 1^η Οκτωβρίου 2012, το Συμβούλιο της Επικρατείας με την υπ' αρ. 3732/2012 έκανε εν μέρει δεκτή την αναίρεση του Δημοσίου. Η απόφαση αυτή δεν έχει ακόμη καθαρογραφεί.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

16. Το άρθρο 37 του Νόμου 3659/2008 σχετικά με την βελτίωση και επιτάχυνση της διαδικασίας της δίκης ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ της 7^{ης} Μαΐου 2008), προσέθεσε την παράγραφο 3 στο άρθρο 285 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σύμφωνα με το οποίο:

«Οι διατάξεις που προβλέπουν υπέρ του Δημοσίου (...) την αναστολή εκτέλεσης τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων, έως ότου αυτές καταστούν αμετάκλητες, παύουν να ισχύουν όσον αφορά την διοικητική δίκη.»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραβίασε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως προβλέπεται στο άρθρο 6§1 της Σύμβασης, το οποίο είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστηρίου, (...), το οποίον θα αποφασίση είτε επί των

αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, (...))»

18. Η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις.

19. Η υπό κρίση περίοδος άρχισε στις 20 Οκτωβρίου 1999, με την προσφυγή στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης και έληξε την 1^η Οκτωβρίου 2012, με την απόφαση αρ. 3732/2012 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επομένως διήρκεσε περίπου δώδεκα έτη και έντεκα μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Ως προς το παραδεκτό

20. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αίτηση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35§3 (α) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο κρίνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα λόγο απαραδέκτου. Επομένως θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας κρίνεται με βάση τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης και σύμφωνα με κριτήρια που έχει καθιερώσει η νομολογία του Δικαστηρίου και ιδιαίτερα, τον περίπλοκο χαρακτήρα της υπό κρίση υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντος και των αρμοδίων αρχών καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας [GC]*, αρ. 30979/96, §43, CEDH 2000-VII).

22. Το Δικαστήριο έχει εξετάσει επανειλημμένως υποθέσεις που εγείρουν παρόμοια θέματα και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερθείσα απόφ. *Frydlender*).

23. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Διοικητικό Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης χρειάστηκε περίπου τρία έτη και οκτώ μήνες για να αποφανθεί επί της αγωγής του προσφεύγοντος (από τις 20 Οκτωβρίου 1999 ως τις 5 Ιουλίου 2003) και το Συμβούλιο της Επικρατείας χρειάστηκε περίπου έξι έτη και έξι μήνες για να αποφανθεί επί της αναίρεσης του Δημοσίου (από τις 3 Απριλίου 2006 ως την 1^η Οκτωβρίου 2012). Η Κυβέρνηση δεν προσκομίζει καμία έγκυρη εξήγηση για τις περιόδους αυτές.

24. Έχοντας υπόψη του τη νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

25. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ' ΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

26. Ο προσφεύγων παραπονείται για την παραβίαση του δικαιώματός του στον σεβασμό της περιουσίας του λόγω της μη εκτέλεσης της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου και την συνέχισης της δικαστικής διαδικασίας που διήρκεσε μεγάλο χρονικό διάστημα.

27. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων παραπονείται ως επί το πλείστον για το ότι δεν μπόρεσε να εισπράξει το ποσό που του επιδικάστηκε κατά την διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Όμως, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι αρνητικές περιουσιακές επιπτώσεις που προκαλούνται ενδεχομένως από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας αναλύονται ως συνέπεια της παραβίασης του δικαιώματος που προστατεύεται από το άρθρο 6 §1 της Σύμβασης και δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη παρά μόνο για την δίκαιη ικανοποίηση που μπορεί να πετύχει ο προσφεύγων μετά την διαπίστωση της παραβίασης αυτής (*Βαρυπάτη κατά Ελλάδας*, αρ. 38459/97, §32, 26 Οκτωβρίου 1999).

28. Όσον αφορά την συνέχιση της διαδικασίας την οποία αναφέρει στο δεύτερο μέρος της αιτιάσής του, το Δικαστήριο σημειώνει ότι δεν προσκομίζει στοιχεία για να την υποστηρίξει.

29. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

30. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

31. Ο προσφεύγων ζητεί το ποσό των 31.005,17€, εντόκως, για την υλική ζημία που υπέστη και που αντιστοιχεί στο ποσό που του επιδίκασε το Διοικητικό Εφετείο. Ζητεί επίσης 20.000€ για την ηθική βλάβη που υπέστη.

32. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι δεν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της επικαλούμενης υλικής ζημίας και της αιτίασης σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Θεωρεί ότι η διαπίστωση της παραβίασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας. Εάν το Δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει να επιδικαστεί κάποιο ποσό στην προσφεύγουσα, αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 5.500€.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε απλώς παραβίαση του άρθρου 6§1 για παραβίαση της εύλογης προθεσμίας. Θεωρεί ότι συντρέχει μόνο περίπτωση για αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης από την αιτία αυτή και για αυτό θα πρέπει να επιδικαστεί στον προσφεύγοντα το ποσό των 11.200€.

B. Έξοδα και Δικαστική δαπάνη

34. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης 3.000€ για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Για τον σκοπό αυτό προσκομίζει τιμολόγιο υπογραμμένο από τον δικηγόρο του στο οποίο και αναφέρεται το αιτούμενο ποσό.

35. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και δεν δικαιολογείται.

36. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει ότι αυτά είναι πραγματικά, αναγκαία και εύλογα ως προς το ύψος τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας*, [GC], αρ. 31107/96, §54, CEDH 2000-XI).

37. Στην υπό κρίση υπόθεση έχοντας υπόψη τα στοιχεία που έχει στην κατοχή του και τα ανωτέρω κριτήρια, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 500€ για την αιτία αυτή, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται από τον προσφεύγοντα ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

38. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτη για τα περαιτέρω
2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης
3. Αποφαίνεται ότι
 - α) Το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει εντός τριών μηνών τα ακόλουθα ποσά:
 - i. 11.200€ (έντεκα χιλιάδες διακόσια ευρώ), συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,
 - ii. Πεντακόσια ευρώ (500€) συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από την μητέρα του προσφεύγοντα, για έξοδα και δικαστική δαπάνη
 - β) Από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.
4. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 2 Μαΐου 2013, σύμφωνα με το άρθρο 77 §§2 και 3 του Κανονισμού.

Ο Αν.Γραμματέας
André Wampach

Η Πρόεδρος
Elisabeth Steiner

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα